

Ditari Natyrës

“Ky botim është bërë i mundur nga një grant i REC Shqipëri në kuadër të programit SENiOR-A
“Mbështetje për Organizatat Mjedisore të Shoqërisë Civile në Shqipëri”. Ky program është financuar nga Qeveria Suedeze”
Nr. 22 Viti i tretë i botimit Mars 2015

Në këtë numër do të gjeni:

- Tani duhet të besojmë që togfjalëshi “Zonë e Mbrojtur” do të bëhet realitet !
- 15 vjet më parë...
- Dita Botërore e Ligatinave.
- Ligatinat për të ardhmen tonë.
- Trainim me fermerët mbi praktikat për një kompostim cilësor. (*Milieukontakt Shqipëri*)
- Njoftime

Njoftim !

Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri, (INCA), njofton të gjithë kolegët, bashkëpunëtorët, miqtë dhe dashamirësit mbi disa ndryshime në stafin drejtues të tij.

Duke qënë se Z. Zamir Dedej është ngarkuar me detyrën e Drejtorit të Përgjithshëm të Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura, Bordi drejtues i INCA-s ka zgjedhur Z. Genti Kromidha në postin e Presidentit të Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri.

Gjithashtu, INCA Ju njofton edhe mbi ndryshimin e Logo-s së saj.

Faleminderit!

Organizatrat partnere të Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës

SHOQATA MJEDISORE DALLI
Bashkëjeto me Natyrën

QENDRA RAJONALE E MJEDISIT
Shqipëri

Mbështetje për Organizatat Mjedisore
të Shoqërisë Civile në Shqipëri

Tani duhet të besojmë që togfjalëshi “Zonë e Mbrojtur” do të bëhet realitet !

Vendimi i qeverisë Shqiptare, nr. 102, datë 04.02.2015, për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Zonave të Mbrojtura (AKZM), u prit me një kënaqësi të veçantë nga gjithë dashamirësit e natyrës shqiptare, pasi u bë realitet një pritje e gjatë, prej afro 13 vitesh, që kur Ligji “Për zonat e mbrojtura”, ndër të tjera, kërkonte krijimin e “Autoritetit shtetëror për administrimin e zonave të mbrojtura”.

Në këto vite, janë shkruar e lexuar mjaft faqe mbi “zonat e mbrojtura”, por rezultatet në menaxhimin e tyre nuk kanë qenë të kënaqshme. Sfida është tepër e vështirë dhe komplekse për të menduar, vlerësuar, konceptuar e ndërmarrë veprime konkrete për ruajtjen e natyrës dhe të biodiversitetit. Kjo do të arrihet me mendësi të reja, nëpërmjet rikonceptimit dhe konsolidimit të menaxhimit të rrjetit të zonave të mbrojtura të Shqipërisë, me personel të aftë, profesionistësh të përkushtuar, me mbështetjen dhe pjesëmarrjen e të gjithë palëve të interesuara. Mbi të gjitha procesi kërkon përfshirjen e veçantë të komunitetit pranë zonave të mbrojtura dhe të përdoruesve të tjerë për ruajtjen dhe përdorimin e mençur të burimeve natyrore të Shqipërisë.

Kësisoj, shumë llojshmëria e biodiversitetit dhe peizazhi duhet të konsiderohet burim i veçantë dhe i rëndësishëm për sigurinë kombëtare, për përmirësimin e jetesës dhe rritjen e mirëqënies së banorëve si për zhvillimin social-ekonomisë dhe të turizmit në vendin tonë.

AKZM, krahas krijimit të strukturave në nivel qendror e lokal, ka përgjegjësi dhe sfidë të madhe për të përballuar situatën aktuale dhe atë të perspektivës, se ku duhet t’i çojë zonat e mbrojtura dhe menaxhimin e tyre. Në këtë drejtim një punë e kujdesshme, ambicioze dhe jo shumë euforike, duhet të pasqyrohet në një program të detajuar me afate kohore, bazuar në përvojën e deritanishme dhe në atë çfarë kërkojnë strategjitë, programet dhe starndartet ndërkombëtare.

Zonat e mbrojtura aktualisht, në vendin tonë, evidentohen në forma dhe madhësi të larmishme (tokësore dhe detare, lokale dhe ndërkufitare), në pronësi publike, bashkiake e private, në disa kategori

administrimi, zona ligatinore-Ramsar me rëndësi ndërkombëtare, Rezerva të Biosferës dhe si vende të Trashëgimisë Botërore të UNESCO-s, pra një kompleksitet dhe trashëgimi natyrore që duhet të pasqyrohet qartazi në programin e AKZM.

Në programin e saj Agjencia dhe strukturat e vartësisë, duhet të parashikojë e të zbatojë një sërë mekanizmesh ligjore, financiare dhe institucionale, për mbrojtjen e natyrës dhe biodiversitetit. Këto mekanizma duhen orientuar sipas parimeve që burojnë nga konventat ndërkombëtare në fushën e natyrës dhe të biodiversitetit, të pasqyruara edhe tek Strategjia dhe Plani i Veprimit për Biodiversitetin dhe Zonat e Mbrojtura, Plani Kombëtar të Integritetit në Evropë, si dhe në Programin e Qeverisë. Po kështu, pjesë e domosdoshme e programit duhet të jetë edhe “Plani Strategjik për Biodiversitetin (2011-2020)”, si një përjasje e re për arritjen e synimeve të Aichi-it (Aichi Biodiversity Targets), të cilat, ndër të tjera, kërkojnë vlerësimin e kërcënimeve ndaj biodiversitetit dhe marrjen e masave për përmirësimin e statusit të tij, duke ruajtur ekosistemet, speciet dhe diversitetin gjenetik, nëpërmjet përmirësimit të efektivitetit të menaxhimit të sistemit të zonave të mbrojtura, duke siguruar ndarje më të drejte të përfitimeve nga shërbimet mjedisore, nëpërmjet planifikimit më të mirë e me pjesëmarrjen e të gjithë aktorëve.

Këta objektiva duhet të integrohen edhe me “Programin e punës dhe strategjinë për zgjerimin e sistemit të zonave të mbrojtura dhe fuqizimin e administratës së tyre në Shqipëri”, hartuar në kuadër të “Enabling Activity II”, program që mbetet aktual për zonat e mbrojtura, dhe duhet të jetë një mbështetje e mirëfilltë për programin e AKMZ, pasi ndihmon në përmirësimin e menaxhimit të zonave të mbrojtura, në përputhje me objektivat kombëtare për ruajtjen e mjedisit dhe biodiversitetit.

Programi, gjithashtu, duhet të sigurojë një kornizë për të përmbushur objektivat e pavarura të biodiversitetit dhe të rrjetit ekologjik përfaqësues të vendit, duke caktuar një vizion me objektiva afat gjatë dhe afat shkurtër për këtë fushë. *Vijon në faqe 3*

Vijon nga faqe 2 Ndërprerjen e humbjes së biodiversitetit, tjetërsimin e natyrës e të peizazhit dhe të mos lejohet degradimi i shërbimeve të ekosistemit, përfshi dhe ndryshimet globale klimatike.

Prioritet i programit të AKZM-s, duhet të mbetet analiza e mangësive në sistemin e zonave të mbrojtura në nivel kombëtar, bazuar edhe në kërkesat për sisteme përfaqësues të zonave të mbrojtura. Theksi duhet vënë, jo vetëm në fuqizimin e sistemit të zonave të mbrojtura, por në përmirësimin dhe konsolidimin e menaxhimit të tyre, për të arritur objektivat e ruajtjes së biodiversitetit, si dhe në rishikimin e plotë të sistemit aktual të zonave të mbrojtura në Shqipëri.

Programi dhe puna e stafit të AKZM, duhet të bindi komunitetin dhe të gjithë palët se zonat e mbrojtura krijohen dhe menaxhohen për të siguruar ruajtjen dhe ripërtëritjen e habitateve natyrore, të llojeve, të rezervave e të peizazheve natyrore dhe përdorimin e mençur të burimeve natyrore bashkëshoqëruese.

Pjesë e rëndësishme e programit të AKZM duhet të jetë, edhe:

- Rishikimi i ligjit për zonat e mbrojtura dhe i akteve nën ligjore, nën dritën e zhvillimeve të reja dhe të vizionit të ri të IUCN-s.
- Rishikimi i planeve të menaxhimit, jo vetëm i atyre që u ka kaluar afati, por veçanërisht planet që janë hartuar gjatë viteve 2010-2014, duke saktësuar përgjegjësitë e miratimit dhe të përdoruesve të tyre.
- Rishikimi i përbërjes së Komiteteve të Menaxhimit të zonave të mbrojtura, duke caktuar përgjegjësitë e anëtarëve të këtij komiteti, të cilët të kenë një rol më aktiv dhe jo vetëm konsultativ.
- Sigurimin e plotë të përafrimit dhe zbatimit të dy direktivave bazë të BE-s: të Habitiatit dhe të Shpendëve, si dhe zhvillimin e Rrjetit Natura 2000. Besojmë, që tashmë togëfjalëshi “Zonë e mbrojtur” nuk do të përdoret më vetëm për t’u dukur e për të thënë se kemi edhe ne zona të mbrojtura në konferenca e takime, apo për të hartuar strategjitë kombëtare, programet dhe plane e veprimet, por të jetë një realitet i prekshëm!

Dr. Genti KROMIDHA
Nihat DRAGOTI

15 vjet më parë...!

Me këtë rast Ju kujtojmë: Me vendimin e Këshillit të Ministrave nr.82, datë 02.03.2000 shpallet Park Kombëtar, në mbrojtje të shtetit, zona arkeologjike e Butrintit. Ndërsa territori natyror i kompleksit ligatinor të Butrintit (ku u përfshinë Liqeni i Butrintit, zona arkeologjike e parkut kombëtar të Butrintit, Kepi i Stillos dhe ishujt e Ksamilit), me sipërfaqe të përgjithshme prej 13,500 ha, me VKM nr.531, datë 31.10.2002, shpallet zonë natyrore veçanërisht e mbrojtur, për t’u përfshirë në listën e Konventës (Ramsar) “Për ligatinat me rëndësi ndërkombëtare, veçanërisht si habitate të shpendëve ujorë”.

Bazuar në rekomandimet e disa studimeve të kryera për këtë territor, kompleksi natyror ligatinor i Liqenit të Butrintit dhe rrethinat e tij, përfshi edhe kepin e Stillos, me VKM nr.693, datë 10.11.2005, u rishpall Park Kombëtar me sipërfaqe të zgjeruar prej 8,591.2 ha.

Në kuadrin e projektit të Menaxhimit të Integruar

Parku Kombëtar i Butrintit © N.Dragoti/INCA

dhe Pastrimit të Zonës Bregdetare (ICZMCP), u hartua dhe plani i menaxhimit të parkut kombëtar të Butrintit, i cili u miratua, sipas dispozitave të ligjit “Për zonat e mbrojtura”, të ndryshuar, me urdhrin nr.404, datë 09.06.2011 të Ministrit të Mjedisit. Mbi bazën e rekomandimeve të planit të menaxhimit, me VKM nr.134, datë 20.02.2013, sipërfaqja e parkut u zgjerua në 9,424.4 ha, nga e cila 883.2 ha është zonë detare.

Në kuadër të historisë... Në vitin 1969, me udhër të Ministrisë së Bujqësisë, sipërfaqja prej

Vijon në faqe 4

Vijon nga faqe 3 3,826.0 ha e malit të Miles dhe zona e Ksamilit, u shpallën rezervate gjuetie. Në vitin 1977 e më pas në vitin 1983, si rrjedhojë e zgjerimit të kullotave të kultivuara dhe të krijimit të brezareve të pemtarisë dhe të agrumeve, sipërfaqja e rezervatit të gjuetisë u zvogëlua në 1,521.0 ha. Kjo sipërfaqe tashmë është pjesë e parkut kombëtar.

Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura dhe

Administata e Zonës së Mbrojtur, ka detyrë dhe duhet të jetë e kujdesshme që të evidentojnë dhe të marrin masa për kremtimin me dinjitet të këtyre datave historike, duke hapur një faqetë re në punën e tyre, për njohjen dhe promovimin e zonave të mbrojtura, duke bashkëpunuar ngushtë me institucionet dhe shoqërinë civile.

Dita Botërore e Ligatinave

Divjakë 2 Shkurt 2015 - 2 Shkurti i çdo viti është shpallur si “Dita Botërore e Ligatinave”; kjo ditë shënon datën e miratimit të Konventës për Ligatinat në 2 Shkurt 1971 në qytetin Iranian të Ramsar-it. Ligatinat ose sistemet e “tokave të lagura”, janë sipërfaqe ujore të përhershme ose përkohshme deri në 6 metra thellësi, dhe përbëjnë një ekosistem mjaft i rëndësishëm që siguron larmi përfitimesh përfshirë filtrimin e ujit, sigurimin e biodiversitetit, mbrojtjen e bregdetit dhe zbutjen e ndryshimeve klimatike. Këtë vit tingëllon aktuale sllogani “E ardhmja e njerëzimit varet nga ligatinat” megjithatë, gjysma e ligatinave në botë janë zhdukur gjatë shekullit të fundit.

Publiku i gjerë është pak i ndërgjegjshëm për këto shërbime të rëndësishme të ligatinave. Shumë pak vetë e dinë se në vendin tonë 3% sipërfaqe së tokave të lagura në bregdet, strehojnë 75% e vlerave të biodiversitetit. Në jo pak raste, ligatinat janë shndërruar në vende për hedhjen e mbeturinave apo janë transformuar në toka buke apo terrene ndërtimi.

Dita Botërore e Ligatinave është një mundësi e mirë për të kërkuar ndryshimin e situatës dhe ndërgjegjësuar publikun mbi rëndësinë që kanë ligatinat për të ardhmen e njerëzimit.

Më 2 Shkurt 2015, në bashkëpunim me Bashkinë Divjakë dhe Parkun Kombëtar Divjakë Karavasta, Instituti për ruajtjen e Natyrës (INCA) dhe Rrjeti për Mbrojtjen e Natyrës, dhe me mbështetjen e Ministrisë së Mjedisit, organizuan një ditë event për të promovuar sipërfaqen më të madhe të ligatinore bregdetare në vend e përfshirë në listën e “Zonave Ramsar”, si ligatinë e rëndësishme ndërkombëtare për shpendët shtegtarë. Përveç madhësisë së saj dhe numrit të shumtë të llojeve të shpendëve që strehon

kryesisht në periudhën e dimrit, ajo cilësohet si habitat i mënjonur i folezimit të pelikant kaçurrel (Pelicanus crispus) dhe i vetmi në vendin tonë.

Kjo ditë shërben edhe si një ditë refleksioni për zbatimin e ligjit për ndalimin e gjuetisë, ku administrata e Parkut dhe Bashkia kanë bërë një punë shumë të mirë për mbrojtjen e vlerave të lagunës së Karavastës. Me ndalimin e gjuetisë qeveria shqiptare ndërmorri një hap të rëndësishëm për mbrojtjen e faunës së egër në vendin tonë, por zbatimi i tij kërkon më shumë përpjekje nga të gjithë aktorët. Nga ana tjetër, me këtë aktivitet do të vazhdohet të kërkojë me këmbëngulje bashkëpunimi midis administratave të zonave të mbrojtura (shumica e këtyre ekosistemeve është pjesë e sistemit të zonave të mbrojtura) dhe peshkatarëve, bashkëpunim i cili përbën thelbin e suksesit në menaxhimin e këtyre ekosistemeve. Me krijimin e Agjencisë së Zonave të Mbrojtura nga Ministria e Mjedisit që pritet të ndodhë së shpejti, shpresohet ti jepet një shtysë pozitive këtyre problematikave.

Në aktivitet morën pjesë Deputetë të Kuvendit, përfaqësuesve të Ministrisë së Mjedisit, Bashkisë Divjakë, shoqatave të shoqërisë civile, peshkatarë të zonës, etj.

Ligatinat për të ardhmen tonë

Shkodër, 2 Shkurt 2014 — Në kuadër të Ditës Botërore të Ligatinavë, Forumi Shqiptar Liqeni i Shkodrës, (FSLSH) si anëtare e Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës, në bashkëpunim me Komunën Bërdicë, organizuan konferencën për shtyp “LIGATINAT PËR TË ARDHMEN TONË”.

Të pranishëm në konferencë ishin autoritetet vendore, OJF dhe institucionet arsimore të kësaj njësie vendore. Kryetari i Komunës së

Bërdicës z.Besnik Brahimi gjatë fjalës së tij përshëndetëse falënderoi FSLSH për nismën “Fushatë ndërgjegjësimi për gjelbërimin e fshatit Trush – Komuna Bërdicë” si praktikë e mirë në vazhdim të projekteve që janë zbatuar në këtë zonë. Në të njëjtën kohë z.Brahimi vlerësoj praktikën e bashkëpunimit me institucionet arsimore dhe përfshirjen e komunitetit në vendimmarrje.

Konferenca për shtyp kishte në fokus trajtimin e vlerave ekonomike, natyrore, kulturore, edukative dhe turistike të kompleksit ligatinor Liqeni i Shkodrës dhe Lumi Buna me Delten e tij. Në deklaratën e tij, Drejtori Ekzekutiv i FSLSH z. Mahir Hoti, theksoi se arsyeja që ne duhet të kujdesemi më shumë për ligatinat është për shkak se ato janë i vetmi burim i ujit të freskët dhe përbërës esencial për

të gjithë zhvillimin. Pra, ne kemi nevojë për të edukuar njerëzit e të gjitha moshave për të kuptuar se ligatinat luajnë një rol të rëndësishëm në jetën e tyre dhe se çdo kush duhet të ketë pasion për t'u kujdesur, për mirëmbajtjen dhe restaurimin e tyre!

Rajoni i Shkodrës, theksoi z.Hoti, është i njohur në nivel ndërkombëtar pasi ekosistemet e rëndësishme si veçante si kompleksi Ligatinor Liqeni i Shkodrës & Lumi Buna me deltën e tij, janë shpallur zone Ramsar që në vitin 2006. Jo pa qellim, pikërisht sot, FSLSH në bashkëpunim me Komunën Bërdicë dhe mbështetjen financiare të Qendra

Rajonale e Mjedisit hapin këtë fushatë ndërgjegjësimi si një kontribut modest për gjelbërimin e fshatit Trush. Ky kontribut mbështetet në

praktikat e mira të pjesëmarrjes së komunitetit dhe bashkëpunimit të ngushtë me autoritetet vendore! Ndaj, të gjithë sëbashku le të kontribuojmë për të ardhmen e brezave!

Sot, si në mbarë botën, rajoni i Shkodrës dhe autoritetet vendore të tij, OJF-të dhe mbarë komuniteti duhet të bashkohemi njëzëri për të nxitur dhe adresuar nevojën për konservimin dhe përdorimin e zgjuar të ligatinave dhe burimeve të tyre!

Trainim me fermerët mbi praktikën për një kompostim cilësor

Dajç, Shkodër - Milieukontakt Shqipëri, zhvilloi një trainim 3 ditor me fermerët e komunës Dajç, Shkodër në kuadër të programit DLDP. Në hapjen e aktivitetit morën pjesë dhe përshëndetën zv. Ministria e Mjedisit znj.Oljana Ifti, kryetari i komunës Dajç z.Arben Gjura, përfaqësuesi i DLDP z. Arben Kopliku dhe drejtuesja e Milieukontakt

Shqipëri, znj.Valbona Mazreku.

Fokusi i trajnimit 3 ditor i trainimit ishin metodat dhe menaxhimi i procesit të kompostimit. Pjesëmarrës në trajnim ishin familjet e grupeve pilot të kompostimit, stafi i komunës, studentë, kryepaq dhe banorë të fshatrave të ndryshme nga komuna Dajç, Bregu i Bunës.

Vijon nga faqe 5 Gjatë 2 ditëve të para të trajnimit pjesëmarrësit morën udhëzime praktike nga ekspertët mbi kompostimin në nivel familjeje, duke nisur nga çështjet bazë të procesit, cikli i plotë i kompostimit dhe veçoritë gjatë kompostimit. Më tej u veçuan disa nga rregullat bazë të kompostimit për të qenë një proces cilësor dhe me rentabilitet. Gjatë kësaj faze pjesëmarrësit treguan interesim në krahasimin e praktikave të tyre me të dhënat e paraqitura e duke i krahasuar ato. Ditën e tretë trajnimi u organizua në terren për të parë më nga afër se si është bërë procesi i kompostimit deri më sot dhe si duhet bërë. Në fund

të trajnimit pjesëmarrësit morën njohuritë bazë mbi procesin e kompostimit duke dalluar qartësisht procesin aktual me atë cilësor. Njohuritë e tjera kishin të bënin me proceset e menaxhimit dhe marketimit si edhe me hapat e mëtejshme të projektit, përfshirë edhe pilotimin individual. Trainimi u prit shumë pozitivisht nga pjesëmarrësit të cilët shprehën dhe sugjerimet e tyre se si mund të vazhdohej procesi i ndërgjegjësimit dhe informimit të një numri sa më të madh fermerësh.

Milieukontakt Shqipëri

NJOFTIME

- 1- Quarterly e-newsletter; Bridges, UNESCO Regional Bureau for Science and Culture in Europe
<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002315/231564e.pdf>
- 2- Using SEA for the conservation of Marine Protected Areas, Albania
<http://www.birdlife.org/europe-and-central-asia/news/using-sea-conservation-marine-protected-areas-albania>
- 3- Internship & Research Opportunities in the Aegean Islands. Students, recent graduates and scientists can join Archipelagos Institute and take part in its multidisciplinary research opportunities in the Aegean Sea islands
<http://archipelago.gr/en/>
- 4- Calling all photographers: The 2015 CEPF Photo Contest begins tomorrow!
http://www.cepf.net/news/top_stories/Pages/CEPF-Photo-Contest-Rules-Terms-and-Conditions.aspx
- 5- Për të lexuar “Ditari i Natyrës” në vite...
http://www.inca-al.org/index.php?option=com_k2&view=itemlist&layout=category&task=category&id=15&Itemid=195&lang=sq

Udhëzime për të kontribuar në Ditarin e Natyrës

- Rrjeti i Organizatave për Mbrojtjen e Natyrës mirëpret artikuj të ndryshëm të cilët ju dëshironi ti publikoni në ditarin e saj elektronik. Artikujt duhet të jenë jo më shumë se 150 - 200 fjalë. Ju lutemi të merrni në konsideratë këtë kërkesë, pasi interesi për të shpërndarë artikuj, lajme apo njoftime të ndryshme përmes ditarit, mund të jetë i konsiderueshëm dhe ne do të përpiqemi për të siguruar hapësirë për të gjithë ju që dëshironi të kontribuoni. Redaksia mban të drejtën për të shkurtuar apo modifikuar (jo tjetërsuar) tekstin nëse do të jetë e nevojshme.

Ju lutemi dërgoni një foto shoqëruese për artikullin tuaj dhe / ose web - link për referencë të mëtejshme.

Faleminderit për marrjen në konsideratë të këtyre udhëzimeve!

- Ky botim u mundësua nga një grant i dhënë nga Qendra Rajonale e Mjedisit (REC) Shqipëri përmes programit SENiOR-A. Ky publikim paraqet pikëpamjet e autorit/autorëve mbi këtë temë. Këto pikëpamje nuk janë adoptuar apo aprovuar nga REC Shqipëri dhe nuk duhet të shihen si qëndrime të tij apo të Ambasadës Suedeze në Shqipëri. REC Shqipëri nuk garanton saktësinë e të dhënave të këtij publikimi e nuk mban përgjegjësi për përdorimin e tij.

Botim i Rrjetit të Organizatave për Mbrojtjen e Natyrës / Redaksia: Ilirjan Qirjazi; Vilma Kadiu; Marinela Mitro

Rr. Islam Alla, Pall IVEA, Kati I, Tiranë; Tel/Fax: + 355 4 2231 437
www.inca-al.org; info@inca-al.org; www.facebook.com/inca.albania